

Επικαιρότητα

Το αίτημα για μείωση του εργάσιμου χρόνου ή/και την εφαρμογή τετραήμερης εβδομαδιαίας εργασίας και μια μελέτη στη Σουηδία - Αν η μείωση του ωραρίου δεν συνοδευτεί με αντίστοιχη μείωση μισθών, ενδεχομένως να θέσει εκτός αγοράς εργασίας πολλά άτομα

Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της μείωσης του εργάσιμου χρόνου

ΤΗΣ ΛΕΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ*

Κατά τακτά χρονικά διαστήματα ανοίγει δημόσια ο διάλογος για τη μείωση του εργάσιμου χρόνου ή/και την εφαρμογή τετραήμερης εβδομαδιαίας εργασίας. Ειδικότερα, τα τελευταία χρόνια, η εν λόγω συζήτηση γίνεται πιο έντονη, λίγο πριν από κάθε καλοκαίρι, όταν σε κάποιους τομείς οικονομικής δραστηριότητας η ένταση και ο όγκος των εργασιών επιβραδύνεται.

Τα επιχειρήματα από την πλευρά των συντεχνιών εστιάζονται στην ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της εξισορρόπησης μεταξύ της εργασίας και της οικογενειακής ζωής και πως, προς επίτευξη του σκοπού αυτού, η υιοθέτηση μειωμένου εργάσιμου χρόνου θεωρείται καλή πρακτική. Επιπλέον, υπάρχει ο ισχυρισμός ότι η μείωση των ωρών εργασίας θα αυξήσει την παραγωγικότητα των εργαζομένων, ειδικότερα όσων εργάζονται πολλές ώρες την εβδομάδα.

Ωστόσο, όσοι ερευνούν τα οφέλη για τους εργαζόμενους, αγνοούν τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις που θα επέλθουν με τη μείωση του εργάσιμου χρόνου μιας ολόκληρης χώρας.

Τέτοια μελέτη έγινε πρόσφατα στη Σουηδία, μία από τις χώρες με τις λιγότερες ετήσιες πραγματικές ώρες απασχόλησης σύμφωνα με τα στοιχεία του OECD. Η μελέτη ανέδειξε πολλά και ενδιαφέροντα, αποδεικνύοντας ότι η μείωση του ωραρίου εργασίας δεν πρέπει να συζητείται αυθαίρετα.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη μελέτη, στην περίπτωση μείωσης του εβδομαδιαίου εργάσιμου χρόνου κατά 5 ώρες, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του ΑΕΠ κατά 8.1% σε βάθος χρόνου. Επιπλέον, χωρίς αλλαγές στην κοινωνική πολιτική και περιορισμό των σχετικών μέτρων, θα αυξηθούν τα φορολογικά βάρη και θα χρειαστεί αύξηση των φορολογικών εσόδων επί του

ποσοστού του ΑΕΠ κατά 4%, για να διατηρηθούν οι δημόσιες δαπάνες στα ίδια επίπεδα. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αυξηθεί, ανάμεσα σε άλλα, ο φόρος εισοδήματος.

Τα πιο πάνω προβλήματα πολλαπλασιάζονται αν λάβει κανείς υπόψη την οξεία έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού σε πολλούς τομείς της οικονομίας. Σε περίπτωση μείωσης του χρόνου απασχόλησης, οι ανάγκες για εργαζόμενους θα αυξηθεί και η αδυναμία κάλυψης των κενών θέσεων θα έχει δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις επί της

οικονομίας.

Σε σχέση με τον ισχυρισμό για αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων, η μελέτη καταλήγει σε δύο βασικά συμπεράσματα. Πρώτον, ακόμα και αν αυξηθεί η παραγωγικότητα (κάτι που οι μελέτες δεν μπορούν μέχρι σήμερα να στοιχειοθετήσουν), οι οικονομικές επιπτώσεις θα είναι και πάλι τεράστιες σε πραγματικούς αριθμούς. Δεύτερον, η απαίτηση για αυξημένη παραγωγικότητα και η αύξηση του ωραρίου μισθού, εφόσον η μείωση του ωραρίου δεν συνοδευτεί με

αντίστοιχη μείωση μισθών, ενδεχομένως να θέσει εκτός αγοράς εργασίας άτομα τα οποία υστερούν ή δεν παράγουν σε επίπεδα που να δικαιολογούν το ύψος των απολαβών τους.

Τι θα συμβεί στην Κύπρο;

Σε σχέση με τα δεδομένα της Κύπρου, το βασικό ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι πώς η μείωση του εργάσιμου χρόνου θα επηρεάσει την οικονομία της χώρας μας. Θα οδηγήσει, όπως δείχνουν οι μελέτες της Σουηδίας, σε μείωση του ΑΕΠ, μείωση των

κοινωνικών δαπανών, αύξηση του κόστους αγαθών λόγω του αυξημένου εργατικού κόστους και μακροπρόθεσμα σε στασιμότητα των πραγματικών ωριαίων μισθών;

Η ευημερία των πολιτών εξαρτάται από την οικονομική ανάπτυξη. Μεγαλύτερη ανάπτυξη σημαίνει αυξημένα εισοδήματα για τους εργαζόμενους και αυξημένους δημόσιους πόρους. Η ανάπτυξη δε, εξαρτάται από την παραγωγή, που με τη σειρά της εξαρτάται από το πόσο και πόσο πραγματικά εργαζόμαστε (πραγματικές εργάσιμες ώρες vs συνήθεις εργάσιμες ώρες). Κατά συνέπεια, η μείωση του εργάσιμου χρόνου ενδεχομένως να επηρεάζει την ανάπτυξη με τον ίδιο τρόπο όπως την επηρεάζει η αύξηση της ανεργίας. Επίσης, η μείωση του ωραρίου αναμένεται να συνοδευτεί με μείωση των μισθών. Αν οι απολαβές παραμείνουν ίδιες, το προσωρινά αυξημένο εργατικό κόστος θα μετακλιθεί στους καταναλωτές, που στην περίπτωση αυτή θα είναι κυρίως οι ίδιοι οι εργαζόμενοι. Το βασικό επιχείρημα των υποστηρικτών της προώθησης του μειωμένου εργάσιμου χρόνου είναι ότι θα επηρεάσει θετικά την παραγωγικότητα των εργαζομένων, καθώς οι εργαζόμενοι θα είναι πιο ξεκούραστοι και θα παράγουν καλύτερα. Αυτό που αγνοούν όσοι επικαλούνται το πιο πάνω είναι ότι η λιγότερο παραγωγικές επιχειρήσεις, που θα έχουν αυξημένο κόστος, δεν θα επιβιώσουν σε ένα τόσο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Επιπλέον, εάν οι πραγματικές ανάγκες είναι αυξημένες, η μείωση του εργάσιμου χρόνου θα οδηγήσει σε μεγάλο αριθμό υπερωρών και κατά συνέπεια οι εργαζόμενοι θα εργάζονται το ίδιο, κάτι που θα επηρεάσει την παραγωγικότητα.

Οι δε εργαζόμενοι που επιλέγουν τη μερική απασχόληση λόγω προσωπικών υποχρεώσεων, θα αναγκαστούν να αυξήσουν το ωράριο εργασίας τους για να καλυφθούν οι ανάγκες, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τον οικογενειακό τους προγραμματισμό. Επιπτώσεις θα υπάρξουν και στον προγραμματισμό και εκπαίδευση του προσωπικού.

* Βοηθός Γενική Διευθύντρια (ΟΕΒ)

Η ΟΕΒ και οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης

Η Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηκάνων (ΟΕΒ) προωθεί τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης εδώ και δεκαετίες, ως καλή πρακτική εκεί και όπου μπορούν να εξυπηρετούν τους σκοπούς και τους στόχους επιχειρήσεων και εργαζομένων. Ο μειωμένος εργάσιμος χρόνος ή ακόμα και η τετραήμερη εβδομάδα εργασίας δεν είναι ένα καινούριο φαινόμενο, αλλά μια από τις ευέλικτες ρυθμίσεις που έχουν στην ευχέρεια τους οι επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν ανάλογα με τα δεδομένα τους. Οι καλές πρακτικές όμως, δεν μπορούν

να γίνουν ο κανόνας και να εφαρμοστούν οριζόντια από πάνω προς τα κάτω. Όπως και άλλες ευέλικτες μορφές απασχόλησης, ο μειωμένος εργάσιμος χρόνος δεν μπορεί να εφαρμοστεί κατά τρόπο ομοιόμορφο σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Πέραν των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων που περιγράψω πιο πάνω και οι οποίες θα πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά, θα πρέπει να διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων ενώ ουσιαστικό ερώτημα είναι πως ο μειωμέ-

νος χρόνος θα κατανεμηθεί εντός της εβδομάδας για να εξυπηρετεί τον στόχο του. Είναι αυτονόητο ότι το μειωμένο ωράριο δεν σημαίνει κατ' ανάγκη εργασία σε λιγότερες ημέρες της εβδομάδας ή/και ακόμα στην περίπτωση αυτή, δεν σημαίνει ότι ο ελεύθερος χρόνος θα είναι συνεχόμενος. Είναι αντιληπτό, ότι οι πολλαπλές προκλήσεις των επιχειρήσεων, μπορούν να αντιμετωπιστούν εάν υπάρχουν άνθρωποι να παράγουν. Με το πρόβλημα, επίσης, του γηράσκοντος πληθυσμού, κάθε εργάσιμη ώρα μετρά.